

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Bohumil Kučera

Několik slov o rukodělné práci

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 40 (1911), No. 2, 269--271

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122411>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1911

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Několik slov o rukodělné práci.

Neustálé nářky jest slyšeti nejen u nás, ale i v Německu a ve Francii, že dorost universitní nemá dostatečné obratnosti v zacházení s aparátý, že nedovede si vypomoci, má-li improvizovati sebe menší pokus. že jest bezradným, má-li upravití sebe jednodušší zařízení na př. ze skleněných trubic, korku, pečetního vosku. Náprava jest ovšem velmi žádoucí; vždyť vůbec pro každého, kdo se jednou octne v praktickém životě, jest důležité, aby dovedl obratně používati svých rukou v podobných okolnostech, při malých správkách, opravách, jež neustále v domácnosti se naskytují a pod. Tím důležitější jest ovšem tato schopnost pro budoucí učitele fysiky, kteří velikou část svého času trávití mají v kabinetě fysikálním a síni přednáškové, připravující a předvádějící různé stroje a pokusy. V Americe chápe se věc velmi vážně a již na školách nižších jsou dílny, v nichž žák se učí zhotovovati si jednoduché stroje fysikální, s nimiž potom koná pokusy, ze kterých sám má si odvoditi základní zákony přírodní.

V Německu zařizují na některých universitách t. zv. „Handfertigkeitkurse“, v nichž posluchači fysiky se učí zpracovati hoblíkem, pilkou, pilníkem i na soustruhu dřevo i kov, foukati sklo, spájeti dráty a plechy, a pod. Jaký zisk z toho plyne budoucímu učiteli fysiky, jest samozřejmo; naučí se malé opravy na strojích prováděti sám nebo nejvýše ještě za pomoci řemeslníka domácího v malém městě, neposílá při nejmenší poruše stroje do velikého města firmě odborné, čímž uspoří mnoho času i peněz. I u nás jeví se v tomto směru veliký zájem a snad bude jednou možno podobné kursy zavésti.

Ovšem bylo by velikou výhodou, kdyby takovýto praktický směr již v mládeži našel zasloužené obliby, kdyby již v létech studia středoškolského mládež se zajímala o jednoduchou diletantskou práci rukodělnou, již s nejmenším nákladem a pomocí nejprimitivnějších nástrojů lze s úspěchem pěstovati. Patříť zaměstnání takové, když vedeno jest účelně a nezůstane jen v mezích pouhého hračkářství, mezi nejlepší výplň dlouhých zimních večerů. Ovšem jest k němu zapotřebí jistého návodu,

důkladného popisu strojků nebo předmětů, jež mají se vyráběti s udáním dimensí, materiálu, způsobu práce.

V roce 1909 vznikl jakožto příloha časopisu „Vynálezy a pokroky“ časopis „Domácí dílna“*), redigovaný prof. inž. Jar. Jindrou. Odpovídá výborně potřebě amatéra, který hledá poučení a vedení ve své rukodělné práci. Prvý ročník obsahoval vedle různých drobných rad a návodů pro práce s kovy, sklem a dřevem a pod. na 40 str. řadu článků, z nichž mnoho týká se zhotovování přístrojů fyzikálních, jako jsou akumulátory a suché články domácí výroby, elektrický zvonek výstražný, elektromotor, lékařský indukční přístroj, influenční elektrika, fotografický přístroj, klikový rheostat, voltmetr a ampèremetr a p. v. Druhý ročník 1910 značně vzrostl, došed patrně obliby i rozšíření. Obsahuje bohatou látku na 160 str.; popisují se zde obšírně: dynamoelektrický strojek na proudy střídavé i stejnosměrné, induktorium, chromoskop, soustruh domácí výroby, elektromotor, elektrolytický, tepelný a magnetický ampèremetr, fotografický zvětšovací přístroj, různé články galvanické, spirální a elektrolytický přerušovač elektrického proudu, tangentová boussola, různé modely aeroplanů a p. v. V drobnostech, radách a návodech najdeme mnoho cenných pokynů pro práci. Právě vycházeti počavši ročník III. začíná velikým článkem o projekčním přístroji domácí výroby, o Teslově transformátoru a galvanickém pokovování a slibuje býti oproti ročníku II. ještě zajímavějším, ještě zlepšeným.

Autor tohoto článku velmi často nucen byl zanášeti se improvisacemi ze skla, korku, různých tmelů, dřeva i kovu a proto dovede oceniti látku v „Domácí dílně“ podávanou velmi dobře. Nejzávažnější okolností, popisy tam podané doporučující, jest ta, že články jsou psány autory, kteří přístroj, jehož výrobu popisují, vskutku také sami si zhotovovali. Jen při práci samé lze oceniti různé obtíže, s nimiž se začátečník-amatér potkává, a lze upozorniti na správný způsob, jak se jim vyhnouti. Lze tvrditi, že se v daleké většině případů spolupracovníkům

*) Vychází v Praze, nákladem F. Šimáčka. Jakožto příloha »Vynálezů a pokroků« (ročně 20 čísel, předplatné 6 K) nebo také »Šťastného Domova« stojí ročně 4 K.

„Domácí dílny“ podařilo podati návod k práci skutečně dobrý, k cíli vedoucí.

Ptáte se, jaký účel má tento článek? Účelem, za nímž byl napsán, bylo, vyzvat ty z mladých čtenářů „Přílohy“ kteří mají chuť a často i zvláštní nadání pro práce rukodělné, aby je nepodceňovali, nýbrž, aby ve vhodné je uvedouce dráhy je pěstili jako užitečné a v praktickém životě potřebné, a upozorniti je na „Domácí dílnu“, kde najdou řadu popisů, z nichž ten či onen je zabaví a k napodobení přiměje.

B. Kučera.

Astronomická zpráva na leden a únor 1911.

Veškerá data vztahují se na meridián a čas středoevropský.

Oběžnice.

Merkur je dne 2. února v největší západní elongaci 25°17' a je možno pozorovati jej pouhým okem více než hodinu před východem Slunce nad obzorem jihovýchodním. Přehled dob východu je dán v následující tabulce:

Datum	Merkur vychází	Slunce vychází	Rozdíl
I. 16.	18 ^h 48 ^m	19 ^h 54 ^m	1 ^h 6 ^m
20.	18 27	19 50	1 23
24.	18 17	19 46	1 29
28.	18 14	19 41	1 27
II. 1.	18 16	19 35	1 19

Venuše zapadá ku konci ledna hodinu po západu Slunce a ku konci února dvě hodiny po západu Slunce.

Mars vychází v lednu i v únoru ráno 2^h před východem Slunce. Prochází souhvězdím Střelce, má značnou jižní deklinaci (— 23° až — 24°) a je proto v poloze velmi nepříznivé pro pozorování.

Jupiter je začátkem února v západní kvadratuře se Sluncem. Vychází koncem ledna v 13^h a koncem února v 11^h.

Saturn je dne 20. ledna ve východní kvadratuře se Sluncem, takže vrcholí při západu Slunce. Zapadá koncem ledna ve 12^h a koncem února v 10^h.